

To Cite This Article: Tağrikulu, P. & Yılmaz, C. (2019). Investigation of contribution of outdoor education to spatial problems and their solutions. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 40, 23-39.

Submitted: June 01, 2019

Revised: June 26, 2019

Accepted: July 03, 2019

INVESTIGATION OF CONTRIBUTION OF OUTDOOR EDUCATION TO SPATIAL PROBLEMS AND THEIR SOLUTIONS¹

Sınıf Dışı Eğitimin Mekânsal Sorunların Tespitine ve Çözümlerine Katkısının İncelenmesi

Pınar TAĞRİKULU²

Cevdet YILMAZ³

Öz

Bu çalışmada sınıf dışı eğitim etkinliklerine katılan bir grupla, varış noktasına ilişkin mekânsal sorunları tespit etmek ve bu sorunlara çözüm önerileri getirebilmek hedeflenmiştir. Böylelikle sınıf dışı eğitimin, sorunların yerinde tespiti ve bu sorunlara çözüm önerisi geliştirilmesi üzerinde etkili olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması desenine uygun olarak gerçekleştirilen bu çalışmada Ondokuzmayıs Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü son sınıf öğrencilerinden oluşan 27 kişilik bir grupla Samsun ili Vezirköprü ilçesinde yer alan Şahinkaya Kanyonu'na gezi düzenlenmiştir. Gezi tamamlandıktan sonra öğrencilere Şahinkaya Kanyonu destinasyonuna (varış yeri) ilişkin mevcut sorunları ve bu sorunların çözümüne ilişkin yapılması gerekenleri ortaya koyabilmelerine yönelik birer form dağıtılmıştır. Öğrencilerin yazılı cevapları doküman analizine tabi tutularak elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analizi tekniği ile değerlendirilmiştir. Bütün analizler sonuçlandırıldığında sınıf dışı eğitim etkinliğinin mekânsal sorunların yerinde tespiti ve bu sorunlara çözüm önerisi geliştirilmesinde etkili olduğu saptanmıştır. Bu nedenle müfredatta sınıf dışı eğitim etkinliklerinin yapılmasına imkân tanıyacak nitelikte etkinliklerin yer alması, okullarda sınıf dışı eğitim etkinliklerinin yapılmasına kolaylık sağlayacak nitelikte çalışmalara yer verilmesi, eğitimcilere sınıf dışı eğitim etkinliklerinin planlanmasından değerlendirilmesine kadar tüm süreç hakkında eğitimler verilmesi ve öğrencilerin de bu tür etkinliklere katılmak konusunda teşvik edilmeleri oldukça önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Şahinkaya Kanyonu, Sınıf Dışı Eğitim, Varış Yeri, Mekânsal Sorunlar, Çözüm Önerileri, Samsun

Abstract

The aim of this study is to find out spatial problems about destination with a group that participated in outdoor educational activities and to bring solution offers to these problems. Thus, it was tried in the study to determine whether outdoor education has an impact on the determination of the problems in situ and on the development of a solution to these problems. In this study, which was carried out in accordance with the action research pattern of qualitative research methods, a trip was organized to Şahinkaya Canyon in Vezirköprü town of Samsun province with a group of 27 consisting of students in their last year at Ondokuz Mayıs University, Faculty of Science and Letters, Department of Geography. After the trip was completed, the students were given a form to present the current problems related to Şahinkaya Canyon destination and to explain what needs to be done in order to solve these problems. The data of the students were subjected to document analysis and the data were evaluated with descriptive analysis and content analysis technique. When all analyses were evaluated, it was determined that outdoor educational activity was effective in determining spatial problems in situ and developing solutions to these problems. For this reason, it is very important for the curriculum to include activities that can allow for outdoor educational activities, to include studies that can enable outdoor educational activities in schools, to provide education to educators about the whole process from planning to evaluation of outdoor educational activities and to encourage students to participate in such activities.

Keywords: Şahinkaya Canyon, Outdoor Education, Destination, Spatial Problems, Solution Offers, Samsun

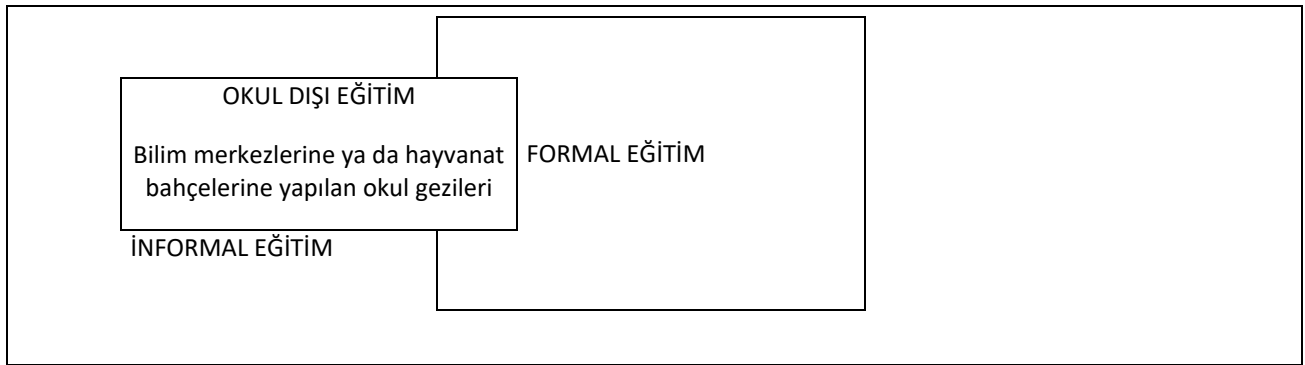
¹ A part of this study was presented as an oral presentation in International Learning Teaching and Educational Research Congress organized by Amasya University on 6-8 September 2018.

² Correspondence to: Res. Ass., Ondokuz Mayıs University, Faculty of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education, Atakum, 55200, Samsun, TURKEY., <https://orcid.org/0000-0002-5221-6888>, pinar.tagrikulu@omu.edu.tr

³ Prof. Dr., Ondokuz Mayıs University, Faculty of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education, Atakum, 55200, Samsun, TURKEY., <https://orcid.org/0000-0003-0430-619X>, cyilmaz@omu.edu.tr

GİRİŞ

Eğitim, öğretim denilince akıllara ilk gelen yer okuldur. Okul her türlü eğitim ve öğretimin toplu olarak yapıldığı yerdir (TDK, 2019). Ancak öyle bir yüzyılda yaşamaktayız ki eğitim öğretimin yapılacağı yerler okul sınırını çoktan aşmış, öğrencilerin daha otantik ortamlarda öğrenme faaliyetlerini sürdürmelerinin önü açılmıştır. Bu ortamlar genel olarak formal olmayan ve informal ortamlardır ve öğrenmeler bu ortamlarda da gerçekleşebilmektedir. Formal öğrenme genellikle okul ortamında, yapılandırılmış, baskıcı olabilen, genellikle önceden düzenlenmiş, dış kaynaklı motive edicilerin olduğu, zorunlu, öğretmen liderliğinde, öğrenmenin değerlendirildiği ve ardışık olan bir yapı arz ederken, informal ve formal olmayan öğrenme ise; okul dışındaki bir kurumda, çoğunlukla önceden düzenlenmiş, dışsal motivasyon ile birlikte daha çok içsel motivasyonun olduğu, genellikle gönüllü olunan, rehber veya öğretmen liderliğinde olabilen, öğrenmenin genellikle değerlendirilmediği, sıralı (ardışık) olmayan (informal) ve her yerde yapılabilen, destekleyici, yapılandırılmamış, doğal, genellikle öğrenenlerin liderlik ettiği bir yapı arz eder (Eshach, 2007). Okul dışı öğrenme ortamlarını formal olmayan veya informal olarak ayırabilmek okul dışı öğrenmenin özelliklerini daha iyi anlamaya yardımcı olmaktadır. Ancak bazı yerlerin formal olmayan yerler kategorisine alınması halâ zordur. Çünkü bu iki ortama ilişkin faaliyetler benzerlik taşımalarının yanında aynı zamanda farklıdır (Eshach, 2007). Açıklamalar formal eğitim ile informal eğitimin tamamen birbirinden ayrı düşünülmesi gerektiği izlenimini uyandırır da Salmi (1993) okul dışı eğitimin formal ve informal öğrenmeler arasında bir köprü olduğunu vurgulayarak (Şekil 1) okul dışı eğitimde aslında her iki öğrenme sürecinin bütünleştirildiğini vurgulamaktadır.

Şekil 1: Formal ve İnfomal Eğitim Arasında Bağlantı Olan Okul Dışı Eğitim (Salmi, 1993).

İnfomal öğrenmeler okulda da gerçekleştirilebilir. Ancak formal ve informal öğrenmelerin bir bütün halinde yapılabilmesi için yalnızca okul değil; müze, hayvanat bahçesi, su parkı, botanik bahçesi, sivil toplum örgütleri, oyun sahaları, gençlik kulüpleri, medya, (radyo, film, video, dergiler, kitaplar, televizyon, internet vb.) veya stadyum, plaj, hastane gibi sosyal hayatın devam ettiği yerler eğitim öğretim sürecine dahil edilebilir (Türkmen, 2010). Bu gibi yerlerde yapılacak olan arazi çalışmaları ve gezi-gözlem (yakın ve uzak çevre gezileri), kültürel, sosyal, endüstriyel ve bilimsel işlevli mekânsal yapılacak gezi ve ziyaretler (doğa tarihi müzeleri, müzeler, planetaryumlar, bilim ve teknoloji müzeleri, arboretumlar ve botanik bahçeleri, meteoroloji istasyonu, hayvanat bahçeleri, su arıtma tesisi, barajlar, sanayi kuruluşları vb.), doğa eğitimleri, sanal gerçeklik uygulamaları, çevre kulüpleri etkinlikleri, doğrudan mekân ile ilgili proje ve ödevler, sportif etkinlikler (özellikle doğa sporları), sosyal, kültürel ve bilimsel programlar (sergiler, kongre, toplantılar, panel, sempozyum ve konferanslar) farkında olmadan (yaşam boyu) öğrenmeye yönelik mekânsal düzenlemeler ve uygulamalar, doğa sporlarına yönelik sportif etkinlikler hepsi birlikte formal ve informal öğrenmelerin en güzel şekilde gerçekleşmesini sağlayabilir (Karadoğan, 2016).

Bu gibi yerleri eğitim öğretim sürecine dahil edip formal ve informal öğrenmelerin bir bütün halinde gerçekleştirilebilmesi ise okul dışı eğitimden geçmektedir (Salmi, 1993). Nitekim sınıf dışı eğitim okulda verilen eğitimlerin tamamlayıcısı durumundadır (Okur Berberoğlu ve Uygun, 2013). Peki nedir okul/sınıf dışı eğitim? Okul dışı eğitim, literatürde sınıf dışı eğitim, mekân dışı eğitim, arazi uygulamaları gibi farklı isimlerle anılsa da bu eğitim süreçlerinin içeriğine bakıldığında, aslında hepsinin aynı amaca hizmet eden süreçler olup, öğrencileri dört duvarla sınırlı bırakmadan öğrenmeye yönelten süreçler olduğunu söylemek mümkündür. Sınıf dışı etkinlikler; öğrencilerin işlenen konu ile ilgili ilk elden deneyim kazanmalarını ve okulda öğrendikleri ile gerçek yaşam arasında ilişki kurma becerilerinin gelişmesini sağlamakta, gözlem yapma, veri toplama, sonuca ulaşma ve yorum yapma yeteneklerinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır (Balkan Kıyıcı ve Atabek Yiğit, 2010; Ertaş, Şen ve Parmaksızoğlu, 2011). Bu gibi etkilerinin yanında bilişsel düzeyde kazanılan davranışların uygulanmasını kolaylaştıran ve öğrencilerin yaşama hazırlanmalarını sağlayan sınıf dışı etkinlikler (Köse, 2007), öğrencilerin aynı zamanda aktif katılım sağlamalarını ve araştırmaya dayalı

uygulamalar gerçekleştirmeleri yanında anlayarak ve eğlenerek öğrenmelerini de sağlamaktadır (Şahin ve Sağlamer Yazgan, 2013). Üst düzey becerilere sahip olunduğunun ve birtakım değerlerin kazanıldığının kanıtlanabilmesi açısından etkili olan sınıf dışı eğitim, bilim ve teknolojiye ilişkin bilgilerin de fark edilmesini sağlamaktadır (Coşkun Keskin ve Kaplan, 2012). Sınıf dışı etkinlikler öğrencilerin akademik başarılarına ve sağlıklarına da olumlu yönde etkiler yapmakta ve onların daha dinamik ve enerjik olmalarına katkı sağlamaktadır (Ekici, Bayrakdar ve Uğur, 2009). Öğrencilerin derslere yönelik tutumlarının gelişmesini sağlarken eleştirel düşünme eğilimlerinin geliştirilmesi yine sınıf dışı eğitim etkinlikleri ile mümkün olmaktadır (Ertuş Kılıç ve Şen, 2014). Okul ortamı dışında gerçekleştirilen öğrenme faaliyetleri öğrencilerin toplumsal yaşamına da oldukça önemli katkılar sağlamaktadır. Okul dışında elde edilen unutulamayacak tecrübeler, öğrenmeleri pekiştirmesi yoluyla öğrencilerin toplumsal yaşama karıştıklarında da sorumluluklarının bilincine daha fazla varmalarını ve onlara teorik bilgilerini yaşama geçirme imkânı sağlamaktadır (Demir, 2007). Öğrencilerin yaşadıkları bölgeyi tanımaları, araştırma yapma ve bu araştırmaları yaparken bilimsel metotları kullanabilmeleri açısından da sınıf dışı eğitim vazgeçilmezdir (Bozdoğan, Okur ve Kasap, 2015). Sınıf dışı eğitim, çeşitli faaliyetler yapmaya imkân sağlamasıyla çevre eğitimi ve doğa çalışmaları yapmak konusunda öğrencileri teşvik eder. Böylece öğrenciler doğayı tanıyıp deneyimlerken aynı zamanda onu korumayı da öğrenirler (Palmberg ve Kuru, 2000).

Sınıf dışı eğitim etkinlikleri yapmanın önemi dünya genelinde uzun zaman önce anlaşılmışken ülkemizde bu tür etkinliklere verilen önemin son yıllarda arttığı göze çarpmaktadır. Eğitim öğretim etkinliklerinin sınıf dışına taşınması öğrencilere yaparak ve yaşayarak öğrenme imkânı sağlamasının yanında birinci elden deneyimler sunması ve kalıcı öğrenmeler edinmeyi kolaylaştırması bakımından da oldukça önemli katkılar sağlamaktadır. Sorunların yerinde tespiti ve çözüm önerileri geliştirilebilmesi bakımından da sınıf dışı eğitimin etkililiği yadsınamaz.

Sınıf dışı eğitim etkinlikleri hangi alanda yapılırsa yapılsın plansız, programsız ve belli ilkelere bağlı kalınmadan yapılabilecek etkinlikler değildir. Sınıf dışı etkinliklerin gerçekleştirilmesinde uyulması gereken birtakım prosedürler bulunmaktadır. Bu prosedürler okul yönetiminin bilgilendirilerek velilerden ve yerel idarelerden izin alınması, gezi yerine gidilecek ulaşım aracının kontrolü, bürokratik işlemlerin halledilmesi, eğitimcilerin sürece dahil edilmesi, gezi düzenlenecek olan yerin daha önceden ziyaret edilmesi, öğrencilere gidilecek yere ilişkin giyim, kuşam bilgilendirmesinin yapılması, yanlarına alacakları araç gereç ve materyal hakkında bilgilendirilmeleri, öğrencilere el broşürü verilmesi, çalışma yaprağı ve başarı testi gibi veri toplama araçlarının dağıtılması bu prosedürlerin içinde yer almaktadır. Ayrıca etkinlik sırasında eğitici, öğrenciler ve diğer ekibin bir uyum içinde olması herkesin sorumluluklarına uygun hareket etmesi gerekmektedir (Ergun ve Çobanoğlu, 2017). Tüm bu kurallara uyulması etkili ve başarılı bir sınıf dışı eğitim süreci için gereklidir. Sınıf dışı etkinlikler yapmanın maliyet, planlama, zaman ve izin gibi zorluklarının yanı sıra edinilecek kazanımları düşünülürken bu zorlukların göze alınmaması için hiçbir sebep görünmemektedir (Karakuş, Aksoy ve Gündüz, 2012). Bu süreçte en önemli rolü oynayan kişi ise şüphesiz ki eğitici (Tatar ve Bağrıyanık, 2012). Pek çok zorluğu içinde barındıran sınıf dışı eğitim konusunda öğretmenlerin son derece duyarlı ve sorumluluk sahibi olmaları gerekmektedir (Demir, 2007). Bu anlamda sürecin tüm zorluklarını göğüsleyen, tüm riskleri alan ve süreç yönetimini sağlamakla sorumlu olan bu kişilerin yükü oldukça fazladır. Bu yükün hafifletilmesi ve sürecin daha sağlıklı bir işleyişe kavuşabilmesi için bu sorumluluğu alan eğitimciler bilgilendirmeler yapılmalı, cesaret verilmeli ve teşvik edilmeleri gerekmektedir. Hizmet içi eğitimler ile okul dışı çevrelerde verilecek olan eğitimin nasıl yapılacağı hakkında bilgi ve beceriler kazandırılmalıdır (Bozdoğan, Okur ve Kasap, 2015). Bu sayede öğrencilerin ders dışı etkinliklerinin işleyişini öğretmenin kontrolünde olması sağlanmalıdır (Köse, 2007).

Bu çalışmada da coğrafya ve coğrafyaya ilişkin sorunlara çözüm önerisi geliştirilmesinde, bahsi geçen tüm olumlu etkileri göz önünde bulundurularak sınıf dışı eğitimden yararlanılmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada araştırmacıları sınıf dışı eğitimden yararlanmaya yönelten en önemli etken yaşanan çevreyi, içinde bulunulan yerin özelliklerini ve dünyayı öğretmeyi hedefleyen coğrafyanın hayatın içinden örneklenmesi gerekliliğidir (Akinoğlu, 2005). Nitekim alanda coğrafya eğitiminde sınıf dışı eğitimin gerekliliğini vurgular nitelikte çalışmalar bulunmaktadır (Köşker ve Karabağ, 2012; Karakuş, Aksoy ve Gündüz, 2012; Yıldırım ve Arıbaş, 2018; Özgen, 2011; Yılmaz, 1995). Eğitimde benimsenen yaşama yakınlık (hayatılık) ilkesiyle de bütünleşebilecek bir ders olması bakımından coğrafya dersinin sınıf dışı eğitimden ayrı düşünülmesi mümkün değildir. Nitekim öğrenciler kendilerine öğretilen konulara “Bu öğrendiğimiz bilgi hayatımızda ne işe yarayacak?” sorusuyla yaklaşmaktadır (Dal ve Tatar, 2017). Coğrafya ise bunun cevabını olduğu yerden vermektedir: “Çevreni tanıyacak ve sorunlara yerinde çözüm üretmeyi öğreneceksin”. Öğrencilerin hayatta gösterdikleri başarının, öğrendiklerini gerçek yaşamda uygulayabilmeleri ve problem çözmede kullanabilmeleri ile bağlantılı olmasından dolayı (Karakuş, Aksoy ve Gündüz, 2012) bu çalışmaya gerek duyulmuştur. Bu çalışmada amaç mekânsal sorunların tespiti ve bu sorunlara çözüm önerisi getirilebilmesi üzerinde sınıf dışı eğitimin nasıl bir katkısı olduğunu ortaya koymaktır.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Ondokuzmayıs Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü son sınıfında öğrenim gören 27 öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrenciler ile Samsun ili Vezirköprü ilçesinde yer alan Şahinkaya Kanyonu'na gezi düzenlenmiştir. Öğrencilerin seçilmesinde daha önce bu varış yerine hiç gitmemiş olan öğrencilere öncelik tanınarak gönüllülük esası gözetilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışma nitel araştırma desenlerinden olan eylem araştırmasına uygun olarak yürütülmüş bir çalışmadır. Eylem araştırması, uygulayıcının doğrudan kendisinin veya bir araştırmacı ile birlikte uygulama sürecine yönelik sorunları tespit etmesi veya zaten var olan bir sorunun anlaşılma ve çözülmesine yönelik sistematik verileri toplamasını ve analiz etmesini içeren bir desendir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmanın araştırma problemini oluşturan durum, yerinde gözlemler ve tespitler yapamayan öğrencilerin var olan sorunları, sorun boyutunda değerlendirmemeleri; dolayısıyla mekânsal sorunlara ilişkin gerçekçi çözüm önerilerini geliştirememeleri durumudur. Bu anlamda öğretim sürecindeki bu soruna çözüm olabileceğinin düşünülmesi nedeniyle öğrencilerin bir araziye geziye çıkarılması, bu araziye ilişkin sorunların yerinde tespit edilmesi, sonrasında bu sorunlara ilişkin geliştirilen çözüm önerilerinin değerlendirilmesi süreci izlenmiştir. Ardından bu gezi sürecinin öğrencilerin mekânsal sorunları tespit etmeleri ve bu sorunlara ilişkin etkili çözüm önerileri sunabilmelerinde etkili olup olmadığı saptanmaya çalışılmıştır. Tüm bu bilgileri somut şekilde elde edebilmek adına eylem araştırmalarında sıklıkla kullanılan veri toplama yöntemlerinden öğrenci yazıları/ödevlerinden faydalanılmıştır. Öğrenci yazıları/ödevleri; bir ders kapsamında yazılan yazılardan veya öğrencilerin yorumlarına ve yansımalarına yer veren ödevlerden oluşmaktadır. Bu veri toplama yöntemi ile öğrencilerin motivasyonu, algıları, tepkileri hakkında önemli bilgiler elde edilebileceği bilinmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanması için öğrencilere verilen çalışma kâğıdında “Yaptığınız gözlemlere/var olan bilgilerinize dayalı olarak Şahinkaya Kanyonu'nun mekânsal sorunları nelerdir?” “Şahinkaya Kanyonu'nun mekânsal sorunlarının çözümü için önerebileceğiniz etkili çözüm yolları nelerdir?” soruları yer almıştır. Bu formlar 27 öğrencinin tamamına dağıtılmıştır. Daha sonra toplanan kâğıtlar doküman incelemesine tabi tutularak elde edilen veriler önce betimsel analize daha sonra derinlemesine incelemeler yapabilmek için içerik analizine tabi tutulmuştur. Doküman analizi araştırılması gereken olgu ya da olgularına ilişkin bilgi içeren yazılı materyallerin analizini ifade etmekten ziyade betimsel analiz bireylerin görüşlerini çarpıcı şekilde yansıtmak üzere doğrudan alıntılara sıkça yer verilen, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış şekilde okuyucuya sunmayı hedefleyen bir analiz türü iken içerik analizi ise özetlen ve yorumlanan verilerin daha derin bir işleme tabi tutularak kavram ve temaların keşfedildiği bir analiz türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Analizler yapılırken öğrencilere d1, d2, d3...d27 şeklinde kod adlar verilmiştir.

BULGULAR

Çalışmanın bu kısmında öğrencilerin mekânsal sorunlara ilişkin tespitleri ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri yer almaktadır. Bu sorunların ve geliştirilen çözüm önerilerinin bütüncül bir şekilde gözler önüne serilebilmesi için yapılan analizler temaların, kodların, frekansların ve görüşünü ortaya koyan öğrencilerin kodlarının gösterilebileceği şekilde tablo haline getirilmiştir. Ardından belirtilen kodlara ilişkin bazı öğrencilerin açıklamalarına yer verilmiştir. İlk olarak öğrencilerin varış noktasında tespit ettikleri mekânsal sorunlara ilişkin değerlendirmeleri ortaya konulmuş, ardından tespit edilen bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri geliştirilip geliştirilemediği değerlendirilmiştir. Geliştirilen çözüm önerilerinin makul, sorunun çözümüne dayalı ve duruma uygun bir çözüm yolu olup olmadığı alan uzmanlarıyla birlikte değerlendirilmiştir.

Öğrencilerin Mekânsal Sorunlara İlişkin Tespitleri

Çalışmanın bu kısmında öğrencilerin mekânsal sorunlara ilişkin tespitlerine yer verilmiştir. Öğrencilerin tespitlerine bakıldığında hepsinin gidilen mekâna ilişkin gerçek anlamda sorun teşkil eden durumları ortaya koydukları saptanmıştır. Öğrencilerin tespitlerinin “mekânsal sorun” boyutunda değerlendirilebileceğine ilişkin uzmanlardan görüşler alınmıştır. Geziye katılan öğrencilerin Şahinkaya Kanyonu'na ilişkin tespit ettikleri sorunlar Tablo 1'de gösterilmiştir:

Tablo 1: Tespit Edilen Mekânsal Sorunlara İlişkin Veriler

Ulaşım	Frekans	Öğrenciler
Ulaşım güclüğü	9	(1,2,3,9,12,16,18,20,23)
Vezirköprü'den araç kalkmaması	1	(8)
Belediye desteği olmaması	2	(10,27)
Alternatif yol eksikliği	1	(13)
Tur şirketi yetersizliği	2	(17,19)
Hafta içi araç bulamama	1	(4)
Yolların darlığı	3	(5,19,22)
Yolların bozukluğu	3	(7,10,14)
Çevre bilinci		
Su kirliliği	1	(22)
Görüntü kirliliği	1	(10)
Kanyonun korunmaması	5	(11,12,16,20,23)
Hayvan otlatma	1	(11)
Bilinçsiz halk	4	(2, 11,12,16)
Peyzaj eksikliği	1	(14)
Başiboş köpekler	2	(15,17)
Kötü koku	1	(21)
Sürdürülebilirlik	1	(2)
Kirlilik/çöp	9	(2,3, 6,11,12,14,17,21,22,26)
Floraya zarar	3	(5,17,23)
Faunaya zarar	3	(5,17,23)
Turizme katkı		
Kitle turizmini önemsememe	1	(22)
Rota haritası	1	(8)
Seyir terası	2	(2,10)
Yürüyüş-koşu yolu	2	(11,22)
Bank	1	(11)
İskele	1	(1)
Bisiklet parkuru	3	(4,9,22)
Rehber	9	(4,9,12,13,14,16,17,20,25)
Alternatif etkinlik	9	(5,6,7,10,13,15,21,23,27)
Tekne sorunları		
Müzik açılması	1	(22)
Doğaya uyumsuz renk	1	(25)
Üstünün açıklığı	1	(25)
Sabit olmayan semaver	1	(25)
Biniş ücreti fazlalığı	1	(26)
Binilen yolun bozukluğu	1	(25)
Gezi güzergâhının belirsizliği	3	(9,17,21)
Bakımsızlık	2	(15,26)
Can yeleğine ulaşım	2	(15,25)
Personel azlığı	2	(15,20)
Sayıcı azlık	4	(16,17,18,22,23)
Kısa tur	6	(1,3,21,22,23,26)
Yeme içme hizmeti yokluğu	1	(21)
Personelin bilinçsizliği	1	(22)
Taşıma kapasitesinin aşılması	4	(2,5,17,21)
Dolmadan kalkmama	1	(4)
Tek yönlü güzergâh	6	(7,8,17,22,24,27)
Can güvenliği	3	(1,2, 25)
İşletme mekânları		
Market	4	(8,14,17,18)
Tuvalet	13	(1,3, 6,8,10,11,14,15,17,19,20,21,26)
Otopark	6	(2,5,8,10,25,26)
Spor kompleksi	1	(4)
Konaklama yeri	3	(6,14,22)
Kamp alanı	2	(6,9)
Lokanta vb.	12	(6,8,10,11,13,14,17,18,20,21,23,26)
Hediyelik eşya dükkânı	2	(8, 23)
Park	2	(8,25)
Sağlık hizmeti	1	(18)
Mesire alanı	2	(1,26)
Tanıtım		
Tanıtım/reklam eksikliği	13	(1,2,3,4,5,6,7,12,16,19,20,23,26)
İnfoğrafik tabela	6	(3,5,6,9,17,19)
Broşür	2	(17,19)
Koruma ve güvenlik		
Denetleme	1	(12)
Belediyenin ilgisizliği	1	(16)
Cankurtaran	1	(18)
Aktivitelerin bilinçsiz yapılışı	1	(7)
Aydınlatma	1	(9)

Öğrencilerin tespit ettikleri sorunlar içerik analizi ile değerlendirildiğinde elde edilen kodların 6 tema altında toplandığı görülmektedir. Bu temalar ulaşım, çevre bilinci, turizme katkı, tekne sorunları, işletme mekânları, tanıtım, koruma ve güvenlik temalarından oluşmaktadır. Bu temalara ilişkin ortaya konulan sorunlar ve kodlar Şahinkaya Kanyonu arazisine hâkim olan alan uzmanları tarafından değerlendirildiğinde gerçek manada sorun teşkil eden durumların işaret edildiği düşünülmektedir. Öğrencilerin alana ilişkin tespit ettikleri sorunların; ulaşım güçlüğü, kanyonun korunmaması, çöp atılması, rehber eksikliği, alternatif etkinlik olmaması, turların kısalığı, tek yönlü güzergâh, market ve tuvalet, otopark, infografik tabela, lokanta vb. eksikliği, tanıtım eksikliği boyutlarında yoğunlaştığı saptanmıştır. Tespit edilen sorunlara ilişkin açıklamalar aşağıdaki gibidir:

d2: *Tekneye birçok insan biniyor, taşıma kapasitesi aşıyor ve can güvenliği sağlanamıyor. Bir teras bulunmuyor. Tanıtım yok ve sürdürülebilirlik sağlanamamış. Ulaşım problemi var ve otopark alanı yok. Kanyona çöpler atılıyor ve insanlar bilinçlendirilmiyor. Doğru reklam yapılmıyor çevre sadece yakındaki halk tarafından tanınıyor.*

d3: *En büyük sorun reklam sorunu. Ormanda çevre kirliliği de ulaşım da büyük bir problem. Yol sorunu var ve turlar kısa sürüyor. Kanyon ile ilgili hiçbir yönlendirme ve tabela yok. İnsanların ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri alanlar (tuvalet) yapılmamış ve burası sadece yöre halkı tarafından biliniyor.*

d5: *Buradaki mevcut sorunları şu şekilde sıralayabilirim: reklam yetersizliği, kanyonda yapılan tekne turlarında taşıma kapasitesine dikkat edilmemesi, flora ve faunanın korunmaması, kanyona gelip tekne turu yapıp hemen gidilmesi, yolların darlığı, otopark olmadığı için araçların kanyonun dibinde olması ve bu durumun insanlara serbestçe dolaşma imkânı tanımaması. Aktivitelerin az olması da mekânsal sorunlara örnektir.*

d6: *Konaklama ve kamp alanları yetersiz. Beslenme gibi temel ihtiyaçların giderilebileceği yerler yapılmamış. Lavabo ihtiyacına yönelik yerler yok. Reklam yetersiz ve burada bilgilendirme yapacak kimse yok. Çevre kirliliği için önlemler alınmamıştır. Kanyonun oluşumu hakkında bilgilendirme yapan ve burası hakkında uyarıları gösteren tabelalar yapılmamış. Aktiviteler çeşitlendirilmemiş olup çok fazla çekiciliği bulunmayan bu alanın planlı bir turizm alanı olmaması ve yoğun talep olması ileride Uzungöl'de yaşanan sorunların burada da yaşanmasına sebep olabilir.*

d9: *Kanyonda gece gezintisi yapılmak istenebilir ancak bu isteği karşılayabilmek zor çünkü ışıklandırma eksikliği var. Yol güzergâhını gösteren ve alana ilişkin uyarıları içeren tabelalar yok. Aslında burası kamp yapmaya uygun bir yer ama kamp yapılması için alan belirlenmemiş. Bisiklet sürülebilir ancak bir bisiklet güzergâhı belirlenmemiş. Özellikle yabancı turistler için alanda bir rehber bulunması gerekiyor ancak burada rehber yok. Güzergâhlar belirgin olmadığı için ulaşım da sorunlar yaşanıyor.*

d12: *Kanyonun tanıtımı yetersizdir. Bu değerlerin korunması ve geleceğe aktarılması konusunda yerel halk bilinçli değil. Yerel yönetimlerin bu alanları koruma ve denetleme noktasında bir girişimi olmamış. Rehber bulundurulmuyor. Alana ulaşım oldukça zor. Temizlik konusunda problemler var.*

d17: *Etraf oldukça kirliliği ve çöp içinde. Bölgesel düzeyde gelen sadece bir tur şirketi bulunuyor. Köylüler tarafından birçok yavru köpek buraya bırakılmış. Yemek yenebilecek su satın alınabilecek alanlar yok. Teknelerin sayısı az. Teknelere kontrolsüzce ve taşıma kapasitesinin üstünde insan alınıyor. Herhangi bir tur güzergâhı ve rehber bulunmuyor. Burayı tanıyacak tabelalar yok. El broşürleri verilmiyor. Saha tanınmıyor ve buraya gelen turistler çevreyi gerçek anlamda tanıyamıyor. Doğal ortam bilinçsizce tahrip edilmekte. Ağaçlar kesilmiş, ateş yakılmış, bazı ağaçlar yanmış.*

d19: *Yol çok dar ve tehlikeli, gidiş yolları toprak. Kişisel ihtiyaçları karşılamak için yer (lavabo) yok. Reklam eksikliği var broşür yok. Yol tabelaları eksik, var olanlar da küçük. Yollarda kanyonun varlığına dair bir tabela ve hiçbir tesis yok. Tur yok denebilir. Tanıtım ve reklam olmadığı için burayı bilen de yok.*

d21: *Tur güzergâhları yetersiz ve lavabo eksikliği var. Tekne turu kısa sürüyor ve taşıma kapasitesi belirtilmemiş. Yemek yeme alanı yapılmamış. Yeterince temiz ve özenli değil. Teknede yiyecek içecek imkânı sunulmuyor. Kanyon etrafında doğal güzellik dışında insanları burada tutacak bir aktivite yok. Tur güzergâhı boyunca geçilen alanlar özensiz. Kötü kokular var ve güzergâh üzerinde hiç canlılık yok.*

d23: *Turist getirilse bile yemek yenecek mekân yok. Doğal alan tahrip edilmeye açık hale getirilmiş. Ulaşım ise en büyük sorun. Tanıtım eksikliği var. Alternatif etkinliklere yer verilmiyor ve yapılacak faaliyetler kısıtlı. Hediye eşya satılan alanlar yok. Tekne turlarının süresi kısa tutuluyor ve tekne sayısı az.*

Öğrencilerin Mekânsal Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri

Şahinkaya Kanyonu'ndaki geziye katılan öğrencilerin bu mekâna ilişkin tespit ettikleri sorunlar uzmanlarca da incelenmiş ve yerinde tespitler olduklarına karar verilmiştir. Öğrencilerin tespit etmiş oldukları bu sorunları birer coğrafyacı gözüyle çözüme kavuşturmak istediklerinde neler yapabilecekleri de sorulmuştur. Böylelikle bir coğrafyacının mekânsal sorunları

yalnızca tespit edip edemeyeceği değil bu sorunlara çözüm üretebilecek bakış açısına sahip olup olmadığı da ortaya konulmak istenmiştir. Geziye katılan öğrencilerin tespit ettikleri sorunlara yönelik geliştirdikleri çözüm önerileri bir bütün olarak değerlendirilmeye çalışılmış, temalar ve kodlar oluşturulmuştur. Sorunları çözmeye yönelik öneriler Tablo 2'de gösterilmiştir:

Tablo 2: Mekânsal Sorunlara Getirilen Çözüm Önerilerine İlişkin Veriler		
Ulaşım	Frekans	Öğrenciler
Kolay ulaşım	6	(3,6,12,23,24,27)
Belediyenin araç desteği	5	(8,9,10,17,20)
Farklı tur güzergâhı	3	(8,26,27)
Net güzergâh	1	(9)
Fazla tur şirketi	3	(17,19,25)
Yolların genişletilmesi	2	(10,20)
Günübirlik tur	1	(21)
Kızılırmak Deltası'ndan yol	2	(24,27)
Çift şeritli yol	13	(1,3,6,7,9,10,12,17,18,19,22,23,27)
Çevre bilinci		
İnsanları bilinçlendirme	6	(2,6,11,12,16,25)
Çöp atmaya yaptırım	2	(2,6)
Temizlik	6	(3,13,14,20,23,26)
Floranın korunması	2	(12,25)
Güvenlik	1	(23)
Kanyonun korunması	6	(6,11,12,18,23,25)
Turizme katkı		
Yamaç paraşütü	5	(4,8,17,22,23)
Bungee jumping	5	(4,7,11,17,19)
Dağcılık	3	(4,8,27)
Jet ski	1	(4)
Gözetleme alanı	4	(9,15,18,27)
Teleferik	3	(10,14,22)
Ekoturizmi önemseme	2	(16,22)
Rafting	1	(17)
Balon turu	2	(17,26)
Milli park kapsamına alınma	1	(18)
Şenlik	1	(18)
Bolluk aşısı tanıtımı	2	(20,24)
Uçurtma şenliği	1	(21)
Tırmanış parkuru	1	(22)
İskele	1	(1)
Mesire alanı	2	(1,26)
Teras	9	(2,4,5,7,17,19,22,23,24,26)
Yürüyüş/koşu yolu	11	(2,4,5,7,10,11,14,21,22,23,24)
Bisiklet parkuru	5	(4,21,22,24,26)
Rehber	10	(4,9,12,13,14,17,18,20,22,25)
Alternatif etkinlik	7	(4,5,6,7,9,11,17)
Cam merdiven	1	(7)
Kano gezisi	1	(22)
Su sporu	1	(24)
Yelken yarışı	1	(24)
Dalış	1	(24)
Tomruk taşıma festivali	1	(24)
Cam köprü	1	(27)
Bebek emzirme odası	1	(21)
Tekne turu		
Modern tekneler	2	(11,19)
Sabit masa	2	(15,25)
Sabit semaver	2	(15,25)
Yedek kaptan	1	(15)
Can yeleği	2	(20,25)
Tur süresi	5	(1,3,8,23,26)
Taşıma kapasitesi	3	(5,6,22)
Kaptan giyimi	1	(22)
Müzik açmama	1	(22)
Tek tip giyim	1	(25)
Boyanma	1	(25)
Kapalı sistem	1	(25)
Sayıcı fazlalık	1	(26)
Biniş ücreti	2	(25,26)
Farklı güzergâh	2	(26,27)
İşletme mekânı		

Hediyelik eşya dükkânı	7	(8,9,15,17,22,23,24)
Konaklama tesisi	5	(11,14,18,25,26)
Tekne düğün	1	(15)
Serender	1	(15)
Doğa okulu	1	(18)
Fotoğrafçı	2	(21,25)
Spor alanı	1	(21)
Butik otel	1	(22)
Market	4	(1,8,9,14)
Tuvalet	10	(1,8,10,13,14,19,20,21,23,26)
Otopark	4	(2,5,8,26)
Park	4	(2,8,13,14)
Lokanta/restoran	19	(3,4,8,10,11,13,14,15,17,18,19,20,21,22,23,24,25,26,27)
Ahşap ev/otel	3	(6,22,25,26)
Kamp alanı	7	(7,15,16,17,18,22,24)
Bisiklet kiralama	1	(24)
Tanıtım		
İnfografik tabela	5	(3,5,6,9,17)
Afiş/broşür	5	(6,8,19,24,25)
Tanıtım/Reklam	13	(1,2,3,4,5,7,11,16,18,19,25,26,27)
Tur/yol haritası	2	(8,24)
Koruma ve güvenlik		
Aydınlatma	2	(9,21)
Yerel yönetim ilgisi	9	(1,4,6,11,12,16,19,21,25)
Güvenlik görevlisi/önlemi	2	(6,23)
Kamera	1	(25)

Öğrencilerin mekânsal sorunlara yönelik geliştirdikleri çözüm önerileri; ulaşım, çevre bilinci, turizme katkı, tekne sorunları, işletme mekânları, tanıtım, koruma ve güvenlik temaları altında toplanmaktadır. Öğrencilerin Şahinkaya Kanyonu'nun canlanması ve daha geniş kitlelerin buradan haberdar olabilmesi adına geliştirdikleri pek çok çözüm bulunmaktadır. Ancak çözümler sadece bunlarla sınırlı kalmamıştır. Geliştirilen diğer çözüm önerileri; belediyenin araç desteği, çift şeritli yol, insanların bilinçlendirilmesi, temizlik, kanyonun korunması, yamaç paraşütü, bungee jumping, teras, yürüyüş/koşu yolu, bisiklet parkuru, rehber, alternatif etkinlik, hediyelik eşya dükkânı, konaklama tesisi, tuvalet, lokanta vb., kamp alanı, infografik tabela, afiş/broşür, reklam, yerel yönetim ilgisi boyutlarında yoğunlaşmıştır. Öğrenciler sorunların bu gibi yollarla çözülmesi durumunda kanyonun geniş kitlelerce tanınabileceğinin ayrıca turizme kazandırılacak önemli değerlerden biri olabileceğinin mümkün olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrencilerin ifadelerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

D3: Ulaşım kolaylaştırılmalı. Pek çok insanın kanyonun güzelliğinden haberi yok reklamlar artırılmalı. Yollarda kanyon ile ilgili tabelalar yer almalı. Alanda yiyecek ve içecek bulundurulmalıdır.

D6: Ortama uygun ahşap evler yapılabilir. Yol çalışmaları ve planlamaları yapılmalıdır. Ulusal ve uluslararası alanda afiş ve tanıtıcı broşürler hazırlanabilir. Uyarıcı tabelalar yer alırken, güvenlik önlemleri alınmalıdır. Kanyonun oluşumuna ait bilgilendirmeler yapılarak insanların buraya geldiklerinde gördükleri hakkında bilgi sahibi olmalarına yardımcı olunmalıdır. Aktivite sahaları, spor alanları yapıp insanların buraya gelmek için sebeplerinin olması sağlanmalıdır. Teknelerin taşıma kapasitelerinin belirlenmesi gerekir.

D8: Vezirköprü'den otobüsler kalkması ve bunun belli saatler aralığında yapılması gerekir. Yemek yenecek, alışveriş yapılacak, kişisel ihtiyaçların giderileceği, hediyelik eşya alınabilecek tesisler yapılmalıdır. Tur gezileri sadece kanyonda değil başka alanlarda da yapılmalıdır. Kanyon ile ilgili bir planlama olmalıdır ve gezi güzergâhını gösteren bir yol haritası düzenlenmelidir. İnsanların dinlenmesi için park gibi alanlar yapılmalıdır. Otopark olmalı, turistler ve halk bu konuda da bilgilendirilmelidir. Tekne ile yapılan turların süresi arttırılmalıdır. Yamaç paraşütü için eğitim alanları yapılmalıdır. Dağcılık faaliyetlerini çoğaltmak hem ulusal hem de uluslararası alanda bölgenin reklamını yapmak gerekir. Yapılan turdan geri dönüşün aynı güzergâhtan değil farklı bir güzergâhtan yapılması sağlanmalıdır.

D10: Yollar genişletilerek tehlikeler ortadan kaldırılabılır. Kanyona doğal görüntüyü bozmayacak şekilde lavabolar yapılabilir. Tekne turunun yanında orman alanından kanyon göreceği şekilde yürüyüş yolu yapılabilir. Yemek ihtiyacı için yöresel alanlar açılabilir. İnsanların dinlenmeleri için kanyon manzarası olan tesisler açılabilir. Kanyona inişi sağlayan bir teleferik tesisi kurulabilir. Vezirköprü Belediyesi tarafından kanyona belli aralıklarla araç tahsis edilmesi gerekir. Vezirköprü Kanyonu'na giden yol üzerinde yöresel mekânlar açılabilir ve dinlenme imkânı sunulabilir.

D12: Ulaşımın düzenlenmesi gerekir. Öğrencilerle gezi yapılabilmesi için destekler sağlanmalıdır. Rehberler bulundurulmalıdır. Yerel halka bu çekiciliklerin önemini kavrayabilecekleri eğitimler verilmelidir. Aslına uygun ve yapıyı

bozmayacak nitelikte yenilemeler yapılmalıdır. Yerel yönetimler denetim ve korumayı arttırmalıdır. Endemik bitki türleri dikkate alınmalıdır.

D17: Yamaç paraşütü ve rafting etkinliklerine yer verilebilir. Ev yemekleri yapmak için doğa ile uyumlu yerler kurulabilir. Hediyeelik eşya satan yerler, seyir tesisi, bungee jumping sporunun yapılabileceği alanlar, kamp yerleri ve dinlenme alanları yapılabilir. Ulaşım yolları iyileştirilmeli ve gözden geçirilmelidir. Balonla kanyonun havadan görülebileceği turlar düzenlenmelidir. Yönlendirici ve tanıtıcı tabelalar konulmalıdır. Buraya rehber verilmeli ve gelen turistler bu rehber eşliğinde gezdirilmelidir. Yerel ve ulusal düzeyde tur düzenleyen şirketlerin sayısı arttırılmalıdır. İnsanların oturup yemek yiyebilecekleri alanlar yapılmalıdır. Yol üzerinde tanıtıcı reklam afişleri ya da infografik tabelalar oluşturulmalıdır. Rekreasyon faaliyetleri için rekreatif alanlar yer almalıdır. Burada kalma süresini uzatabilmek için turizm planlamaları yapılmalıdır.

D20: Yollar genişletilmelidir. Burayı tanıtacak bir görevli olması gerekir. Çöp kutuları konulmalı, lavabo, restoran gibi yerlerin yapılması gerekir. Şehirden veya ilçeden buraya gelmek isteyenler için dolmuş ya da hat seferleri olmalıdır. Teknede can yeleği gibi insanları tekne üzerinde güvende hissettirecek aparatlar olmalı. Yörede kanyon dışında farklı gelenekler de vardı. Bu geleneklerden biri de bolluk aşısı geleneği idi. Bu geleneklerin kanyonda da halka sunulması ve tanıtılması, halkın o sıcaklığı hissetmesi sağlanmalıdır.

D23: Ulaşım en önemli sorun. Ulaşımın kolaylaştırılması gerekir, ben bile Samsunlu olduğum halde okul sayesinde gidebildim. Tuvalet, lokanta gibi yerler yapılmalıdır. Güvenlik sağlanmalıdır. Şu an için güvenli gibi duruyor fakat turist baskısının ne getireceğini bilemeyiz. Alan daha temiz tutulmalı, seyir tesisi yapılmalıdır. İmara kesinlikle açılmamalıdır. Yapılan tesisler de taşınabilir veya prefabrik olmalıdır. Tekne turu yarım saat sürüyor. Bu da akla yarım saat sonra burada ne yapacağım? Yarım saat için gitmeye değer mi? Sorusunu getiriyor. Bu nedenle yürüyüş parkuru gibi ayrıca vakit geçirilebilecek alanlar yapılmalıdır. Biz yemeği Vezirköprü'nün bir köyünde yedik, bu turistlere de uygulanabilir. Hem insanlar kültürel lezzetleri tatmış olur hem de yerel halk geçimini sağlarken kültür de yaşatılmış olur. Turizm mutlaka gelişsin insanlar buraya gelsin düşüncesiyle hareket edilmemeli, ortam korunmalı ve rant elde etme düşüncesi olmamalıdır. Hediyeelik eşyanın satılacağı minik dükkânlar yapılmalı ve buraları belediye değil yerel halk işletmeli. Mesela ben bulsaydım hediyeelik eşya alacaktım fakat bulamadım. Herkese hitap edecek şekilde yamaç paraşütü etkinliklerine yer verilmelidir. Buranın korunmasına ve temiz tutulmasına her şeyden çok önem verilmelidir.

D25: Doğal güzelliği bozmayacak şekilde ahşap ve kaliteli bir restoran yapılabilir. Ağaçlara zarar vermeden insanların mangal yapabilecekleri bir mangal alanı yapılabilir. Gemi turundaki görevlilerin aynı tip giyinmeleri turistik açıdan göze daha hoş gelebilir. Reklamın daha fazla yapılması gerekir. Belediyede broşür bastırılarak dağıtılabilir. Tur şirketleri ile anlaşılıp tur ile gelen insanlara gemi turu ücretsiz olabilir. Özellikle şehir dışından gelenler için konaklayacak doğal ahşap oteller kurulabilir. Bu oteller doğal güzelliğin bozulmaması için kanyonun görünen kısmında yapılmamalıdır (Uzungöl gibi). Gemi turunda fotoğrafçı bulunup çekilen fotoğrafları anında verebilir. Gemiler doğaya uygun şekilde boyatılmalıdır. Gemilerin üstünü kapatabilecek bir sistemin kurulması gerekir. Turizmde süreklilik önemlidir. Bölgenin her noktasına kamera konulmalıdır. Bölgenin coğrafi yapısını hem İngilizce hem de Türkçe anlatabilecek rehberler olmalıdır. Can yeleklerinin yerleri gemi kalkmadan gösterilmelidir. Gemi kalkmadan önce insanlara panik anında ne yapmaları gerektiği anlatılmalıdır. Gemideki semaverin tabandan sabitlenmiş olması gerekir.

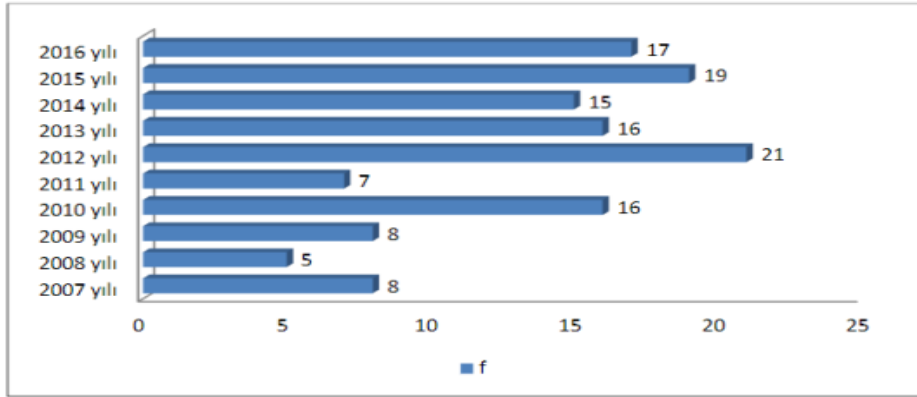
D27: Dağcılık etkinlikleri yapılabilir. Yollar bozuk, çok virajlı ve dardı bu durum düzeltilebilir. Daha nitelikli reklamlar yapılmalıdır. Kanyona giderken başka, kanyondan dönerken başka yol kullanılsa daha iyi olur. Hep aynı yerleri görmek can sıkıcı oluyor. Tam kanyonun gören bir restoran olmalı. Gidenlerin yemek yiyebileceği yerler olmalıdır. Buradan Kızılırmak deltasına bağlanılabilir. Böylece bir gün içinde iki farklı yer görülmüş olabilir. Cam teras yerine kanyonun iki ucunu birleştiren bir cam köprü yapılırsa hem ürkütücü hem de çok daha dikkat çekici olurdu. Böylelikle alana olan talep de artabilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Sınıf dışı eğitim ülkemizde yıldan yıla daha fazla önem kazanmaya başlamış ve üzerinde daha çok çalışmalar yapılmıştır. Öğrenme ortamlarını sınıf dışında oluşturmak öğretmenler tarafından daha fazla önemsenmeye başlamıştır. Özellikle Sosyal Bilgiler, Coğrafya, Tarih gibi derslerin sınıf dışında işlenmesini pek çok öğretmen gerekli görmektedir. Bunu destekler nitelikte veriler sunan bir çalışma yapan Çifçi ve Dikmenli (2016) bu çalışmada okul dışı coğrafya eğitiminin öğrencilere olan katkılarını öğretmenler ile değerlendirdiklerinde öğretmenlerin, sınıf dışı eğitimin öğrenilenlerin kalıcılığını arttırdığını, yaparak yaşayarak ve dokunarak öğrenmeyi sağladığını, genel kültür bilgisi kazandırdığını, doğa bilinci ve duyarlılığını geliştirdiğini, sosyalliği ve iletişimi arttırdığını, öğrenilenlerin günlük hayatta uygulanması şansını verdiğini ve merak duygusunu geliştirdiğini ifade ettiklerini görmüşlerdir.

Öğretmenlerin vurgularının dikkatleri çekmiş olduğunu kanıtlar nitelikte alanda bu konuda yapılmış pek çok çalışma olduğunu da görmek mümkündür: (Karapınar, 2017; Okur Berberoğlu ve Uygun, 2013; Akın, 2012; Erentay, 2013; Tatar ve Bağrıyanık, 2012; Köse, 2013; Ertaş, Şen ve Parmaksızoğlu, 2011; Toprakkaya, 2016; Sontay, Tutar ve Karamustafaoğlu, 2016; Türkmen, 2015; Yılmaz, 2017; Erten ve Taşçı, 2016; Bozdoğan ve Kavcı, 2016; Öner, 2015; Özçelik ve Akgündüz, 2017; Karabiber, 2016; Bostan Sarioğlan ve Küçüközer, 2017; Akcan, 2010; Çobanoğlu, Tağrikulu ve Cirit Gül, 2018; Düder, 2012; Çobanoğlu ve Cirit Gül, 2017; Yazıcı ve Çobanoğlu, 2017; Sözer, 2015; Karakaya Akçadağ ve Çobanoğlu, 2018; Aydınöğlu, 2017; Bodur, 2015; Erten, 2016; Görgün, 2015; Önal, 2015; Yorulmaz, 2016, ; Yılmaz, 1995; Tomal ve Şenol, 2012).

Yayınlanan makale (76), yüksek lisans tezi (43) ve doktora tezlerine (14) (Saraç, 2017), araştırmaların yıllara göre olan frekans dağılımlarına bakıldığında ise bu gerçeği somut olarak görmek mümkündür (Şekil 2):

Şekil 2: Okul Dışı Öğrenme Ortamları Alanında Yapılan Çalışmaların Yıllara Göre Frekans Dağılımı (Saraç, 2017).

Öğrencilere okul içinde verilen eğitim her zaman günlük hayatla ilişkilendirilememektedir (Ertaş, Şen ve Parmaksızoğlu, 2011). Özellikle eğitimciler tarafından bu konuda yapılan eleştiriler verilen eğitim ile gerçek yaşam arasındaki kopukluk üzerinde yoğunlaşmaktadır (Köse, 2007). Bu anlamda öğrencilere gerçek yaşama yakın veya yaşamın içinden öğrenmeler sunmak öğrencilerin okulda öğrendikleri ile günlük hayatı ilişkilendirebilmelerini kolaylaştırmaktadır. Bu da öğrencilerin gerçek öğrenme ortamlarında aktif katılım sağlayarak gerçekleştirdikleri aktiviteler ile mümkün olmaktadır. Böylece öğrenciler merak ettikleri sorulara cevap bulabilmektedirler (Tatar ve Bağrıyanık, 2012). Bu amaçla öğrencileri okulun dışına da çıkarıp okul dışı öğrenmeler gerçekleştirmelerine, yerinde gözlemler ve tespitler yapabilmelerine olanak sağlanması gerekir. Okul dışı öğrenmede esas olan sınıf içi öğrenmelerle bütünlük halinde bir eğitim öğretim ortamı yaratılmasıdır. Bu anlamda okul dışı öğrenme etkinliklerinin özellikle coğrafya gibi derslerde daha fazla yer bulması gerekir. Çünkü coğrafya derslerinin uygulama alanı doğrudan doğal ve beşerî çevredir. Bu anlamda coğrafya derslerinin okul dışında işlenmesiyle öğrencilere bu alanlarla buluşabilme, günlük hayatın içinde öğrenebilme ve öğrendiklerini kullanabilme fırsatı tanınmalıdır. Böylelikle coğrafya dersleri ezberciliğin dışında tutulup daha dikkat çekici ve önemsenen dersler arasındaki yerini almalıdır (Çifçi ve Dikmenli, 2016). Sınıf dışında öğretilen konu ve kavramların sınıf içinde öğretilmeyeceğini iddia etmek yersiz olur ancak sınıf dışında yapılan eğitim, öğrencinin etkileşim içinde olduğu ortamı farklılaştırdığı gibi, dört duvarın dezavantajlı yönlerinin bertaraf edilmesinde de oldukça etkilidir. Bu anlamda orman, müzeler, göl kıyısı, akarsu gibi doğal ortamlar, çiftlik ve fabrika gibi işyerleri konuların gözlem ve uygulama ile öğrenilmesine ve öğretilmesine oldukça uygun alanları oluşturmaktadır. Bu alanların eğitime dahil edilmesi ve birtakım etkinliklerin bu alanlarda yürütülmesi de daha etkili öğrenmelerin gerçekleştirilmesi açısından oldukça önemlidir (Karakaş Özür ve Şahin, 2017). Sınıf dışında yapılan eğitim etkinlikleri ile birlikte okul içindeki öğrenmelerin pekişmesi sağlanırken, öğrenmelerin hayat ile bir ilişkisinin kurulması ve teorik öğrenmelerin pratiğe dökülmesi mümkün olmaktadır (Köse, 2013). Günümüz toplumlarının da bireylerden beklentisi tam olarak bu yöndedir. Dünya artık insanlardan ezberlerini tekrar etmelerini değil, öğrendiklerini gerçek hayatta uygulamalarını beklemektedir. Bu anlamda gerçek dünya ile temas halinde olmayan bireyin gelecekte de bu dünyaya uyum sağlamasını beklemek yerinde bir beklenti değildir (Tokcan, 2015).

Tüm bu görüşlerden ve bilgilerden yola çıkılarak ders içi öğrenmelerin gerçek yaşamla bir bütün halinde nasıl ele alınacağını ortaya koymak üzere çalışma grubu olarak coğrafya bölümü öğrencileri seçilmiştir. Bir coğrafyacı bakış açısıyla bir mekânı değerlendirip değerlendiremeyeceği ortaya konulmak istenen öğrencilerin bu mekâna ilişkin sorunları tespiti ve bu sorunlara çözüm önerisi geliştirebilme noktasında yeterlilikleri de ortaya konulmak istenmiştir. Bu anlamda öğrencilerle mekânsal sorunların yerinde tespiti ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri geliştirilmesine yönelik

bir çalışma yapılmıştır. Öğrencilerin tespit ettikleri sorunlar ve bu sorunlara ilişkin ortaya koymaya çalıştıkları çözüm önerileri mekânsal sorunlar ve çözüm önerileri konusunda çalışmaları olan alan uzmanlarına incelenmiştir. Uzmanlar, bu mekânın coğrafi yapısını da iyi bilmelerinden hareketle öğrencilerin oldukça doğru tespitler yaptıklarını, yerinde çözüm önerileri geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Bu anlamda bir mekâna ilişkin sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin geliştirilmesinde sınıf dışı eğitim etkinliklerinin ne kadar önemli olduğu da anlaşılmaktadır. Nitekim sınıf dışı eğitimle ilgili alanda yapılmış olan çalışmalara bakıldığında da sınıf dışı eğitim etkinliklerinin somut ve deneyime dayalı öğrenmeler gerçekleştirilmesini sağlamakla birlikte sorunların gerçekçi gözlerle tespit edilmesinde ne kadar etkili olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin mekânsal sorun olarak ortaya koydukları durumların bir uzman bakış açısıyla da incelenmesi sonucunda bu durumların mekânsal sorun boyutunda değerlendirilebileceği ortaya konulmuştur. Öğrencilerin en önemli sorunlar olarak tuvalet, yürüyüş yapılacak bir iskele, kanyon ile ilgili bilgilendirici tabelalar, otopark, konaklama ve kamp alanı, kanyonu tanıtacak rehber, hediyelik eşya dükkânı, market, ışıklandırma, seyir terası, alternatif yollar, tur güzergâhı, cankurtaran, sağlık hizmeti sunulan bir yer, eğitimi tekne elemanları, bisiklet yolu ve koşu yolu bulunmamasına vurgu yaptıkları görülebilir. Diğer taraftan mesire alanı olarak ayrılmış yerlerin bulunmaması, gemi turunun kısa sürmesi, tekneye taşıma kapasitesi aşılacak kadar yolcu alınması ve gemide can güvenliğinin sağlanamaması, teknelerin bakımsız ve kirli olması, renklerinin doğayla uyumlu olmaması nedeniyle görüntü kirliliği oluşturması, gemilerde kapalı alanların yok denecek kadar az olması, tekneye binmek için alınan ücretin yüksek olması, köylüler tarafından birçok yavru köpeğin buraya bırakılması, etrafta başıboş dolaşan köpeklerin tehlike yaratması ve hayvan otlatılması, bu alanın reklamının yapılmaması, çevrenin kirli olması, flora ve faunanın korunamaması, tek bir yol güzergâhının olması nedeniyle farklı yerleri görme imkânının olmaması da önemli sorunlar arasında gösterilmektedir. Doğal ortamın bilinçsizce tahrip edilmesi, ağaçların kesilmesi ve yakılması da öğrencilerin işaret ettikleri sorunlardan bazılarıdır. Alanda bir güvenlik zafiyeti yaşandığı öğrenciler tarafından özellikle üzerinde durulan durumlardan bir tanesidir. Öğrencilerin tespit ettikleri tüm bu sorunlar karşısında hangi çözüm yollarını önerebilecekleri öğrenilmek istenmiştir. Öğrenciler, alanın reklam ve tanıtımının yapılmasının ve alanda ulaşımın iyi planlanmasının, market, tuvalet, bebek emzirme odaları, otopark alanı, yürüyüş parkurları, tırmanış, kamp ve piknik yerleri, ahşap evler, yürüyüş iskelesi, mesire alanı, çocuklar için oyun alanı, bilgilendirici tabelalar, seyir terası, lokanta yapılmasının alanın cazibesini daha da arttıracak ve var olan sorunları da çözebilecek nitelikte çalışmalar olduğunu ifade etmişlerdir. Alanda güvenlik önlemlerinin zayıf olduğunu da ifade eden öğrenciler, güvenlik önlemlerinin artırılması gerektiğini vurgulamışlardır. Alana ulaşımı sağlayan yolların daha geniş bir hale getirilmesini hatta alana Samsun-Ankara karayolundan da ulaşım sağlanması gerektiğini ifade eden öğrenciler olduğunu görmek mümkündür. Kanyon duvarları boyunca ilerleyen cam merdivenler, panoramik seyir terası, sürat tekneleri, su sporları da alanı daha çekici kılacak aktiviteler olarak işaret edilmiştir. Vezirköprü'den kanyona hareket eden otobüslerin olması gerektiğini de vurgulayan öğrenciler, gidişin ve dönüşün farklı rotalardan yapılmasını önermişlerdir. Alanda paraşütçülük, rafting, kano gezileri, bungee jumping, yürüyüş gibi etkinliklerin yanında kanyon civarındaki köylerin de tema köy olarak ilan edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Alanın daha iyi izlenebilmesi için dürbünlerin yerleştirilmesi, ışıklandırmanın düzgünleştirilmesi, teleferik tesisi yapılması, çevre halkının bilinçlendirilmesi, teknelerin daha donanımlı hale getirilmesi, yerel yönetimlerin denetim ve korumayı arttırması, endemik bitki türlerinin korumaya alınması, doğal çevreyle kültürel dokunun birlikte sergilenmesi, alanın öğrenciler için akademik çalışma amaçlı kullanıma açılması, infografik tabelalar ile tanıtımın sağlanması, milli park kapsamında Ramsar Sözleşmesi ile korunması, şenlikler yapılması, turistlerin ücret karşılığında rehberler ile alanı tanınması, doğa okullarının açılması, teknelerde yer alan personelin eğitilmesi, balık yetiştiriciliği yapılması da öğrenciler tarafından önerilenlerdendir. Alanın imara açılmaması ancak doğal ahşap evler ile gelen turistlere konaklama imkânı sunulması, gemilerin üstünü kapatacak bir sistemin kurulması, bölgenin yapısını farklı dillerde de anlatabilecek rehberlerin bulunması, kanyonun iki ucunu birleştiren bir köprünün kurulması, buradan bir yolun tasarlanması ve bu yolla Kızılırmak Deltası'na da bağlanması neticesinde bir günde iki farklı yerin görülmesinin sağlanması öğrencilerin vurguladığı çözüm önerilerinin arasındadır.

Bütün veriler bütüncül bir gözle değerlendirildiğinde öğrencilerin gerçek yaşama yakın öğrenmeler elde etmeleri ve somut deneyimler kazanmaları neticesinde mekânsal sorunları gerçek anlamıyla tespit edip yorumlayabildikleri görülmüştür. Sorunları tespit edebilmek noktasında yeterli olduklarını ortaya koyan öğrenciler, bu sorunlara yönelik oldukça makul çözüm önerileri de sunmuşlardır. Öğrencilerin çözüm önerilerinin yetkili merciler tarafından dikkate alınıp uygulaması neticesinde Şahinkaya Kanyonu'nun ülkemizin en önemli varış yerlerinden biri olabileceği düşünülmektedir. Özellikle doğal yapısına da uygun olabilecek şekilde alanda kano gezileri, yamaç paraşütçülüğü, tırmanış, bungee jumping gibi etkinliklerin bu alanı daha çekici kılacağı önerisi, trekking rotalarının belirlenmesi, alana cam seyir terası, teleferik, cam köprü yapılması, doğa okulları açılması gibi öneriler, buraya gelenlerin kişisel ihtiyaçlarına yönelik olarak lavabo, bebek emzirme odaları, hediyelik eşya dükkânı, lokanta, konaklamak isteyenler için doğayla da uyumlu olacak şekilde ahşap evler yapılması, teknelerin daha modern hale getirilmesi, alanı tanımadan ziyaret edenler için bilgilendirici tabelaların etrafa yerleştirilmesi fikri, alana gidiş ve alandan dönüş yollarının birbirinden

farklı olmasıyla birlikte daha değişik yerlerin görülebileceği fikri ve buranın korunma altına alınması düşüncesi alan uzmanlarınca da incelenmesi sonucunda oldukça önemli fikirler olarak değerlendirilmiştir. Alandaki turizmin kitle turizmini değil ekoturizmi geliştirmeye yönelik olması gerektiği de yine vurgulananlar arasındadır. Alana ilişkin en önemli sorunlardan bir tanesi olarak rehber bulunmaması görülmüş bu doğrultuda alanda rehberlerin bulundurulması hatta bu rehberlerin farklı dillerde de konuşabilmeleri gerektiği önerilmiştir. Alanda gece de turistik faaliyetlerin yapılabileceğinden hareketle ışıklandırma sistemi kurulması ve güvenlik önlemlerinin alınması gerektiği önerilmiştir. Bu anlamda özellikle yerel yönetimlere önemli görevler düştüğü de vurgulanmaktadır. Doğal çevre ile kültürel dokunun birlikte sergilenebilmesi açısından bu alanda ev yemekleri yapılan yerlerin kurulması gerektiği önerilmiştir. Yine yorum yapan öğrencilerden bir tanesi bu yöreye ait olan bolluk aşısı geleneğinin burada da sunulması gerektiğini ifade etmektedir. Önerilerin önemli kısmı alana gelen yerli ve yabancı turistlerin buraya para bırakabilmelerini sağlamaya dönüktür. Bu önerilerden birkaçı şöyle sıralanabilir: teknelerde düğün yapılması ve bunun bir ücrete tabi olması, marketlerin açılması, rehberlerin ücretli olması, ahşap evler ve oteller yapılması. Tüm bu öneriler alanın ve yöre halkının kalkınmasına giden yolda birer anahtar olarak görülmektedir. Öğrencilerin en çok vurguladıkları noktalardan bir tanesi de Şahinkaya Kanyonu'nun tanıtımının iyi yapılmaması ile ilgilidir. Bu anlamda buranın tanıtımının iyi yapılmasıyla, daha fazla tanınmasının ve turistik faaliyetlerin artmasının mümkün olacağı yönünde fikirler beyan edilmiştir. Öğrencilerin bir günlük sınıf dışı eğitim aktivitesi sonucunda dahi somut nitelikte veriler sunabildikleri ve doğru tespitlerde bulunup doğru çözüm önerileri sundukları görülmüştür. Bu nedenle okullarda sınıf dışı eğitim etkinliklerine daha fazla yer verilmesi ve öğrencilerin sınıf dışı eğitim etkinliklerine katılımlarını teşvik edici nitelikte Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu tarafından yapılacak çalışmalara ağırlık verilmesi gerektiği, öğrencilere sınıf dışı eğitimler vermek için yasal prosedürlerin hafifletilmesi gerektiği, öğretmenlerin ve akademisyenlerin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerle sınıf dışı eğitimden ve bu eğitimin nasıl verileceğinden haberdar edilmeleri önerilmektedir. Anaokulu düzeyinden üniversite düzeyine kadar her sınıf seviyesinde sınıf dışı eğitimler verilebilmesi için uzmanlar yetiştirilmeli, sınıf dışı eğitim, okul dışı eğitim ve doğa eğitimi gibi konularda kongre ve sempozyumların daha fazla düzenlenip geniş kitlelere duyurulması gerektiği düşünülmektedir. Sınıf dışı eğitim merkezleri kurulup okullar bu merkezlerde ders işleyebilmelidir.

To Cite This Article: Tağrikulu, P. & Yılmaz, C. (2019). Investigation of contribution of outdoor education to spatial problems and their solutions. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 40, 23-39.

Submitted: June 01, 2019

Revised: June 26, 2019

Accepted: July 03, 2019

EXTENDED ABSTRACT

INVESTIGATION OF CONTRIBUTION OF OUTDOOR EDUCATION TO SPATIAL PROBLEMS AND THEIR SOLUTIONS

INTRODUCTION

Although grouping outdoor learning environments as formal and informal can help to better understand the characteristics of outdoor learning better, it is still difficult for some places to be included in informal places because besides having similarities, activities related with these two environments are different at the same time (Eshach, 2007). Although statements create the impression that formal education and informal education should be considered separately, Salmi (1993) emphasizes that actually both learning processes are integrated in outdoor education by mentioning that outdoor education is a bridge between formal and informal learning. Informal learning can also be carried out at school. However, to be able to carry out formal and informal learning as a whole, not only schools, but museums, zoos, aqua parks, botanic gardens, non-governmental organisations, play grounds, youth clubs, media (radio, film, video, magazines, books, television, internet, etc) or also places where social life continues, such as stadium, beach, hospital can also be included in the teaching process (Türkmen, 2010). Inclusion of such places into the education process and the realization of formal and informal learning as a whole take place through outdoor education (Salmi, 1993). As a matter of fact, extracurricular education is complementary to the trainings given in the school. (Okur Berberoğlu and Uygun, 2013). So what is outdoor education? Although outdoor education is also known by different names in literature such as outdoor education and on-site training, actually all of these are processes which serve the same purpose and it is possible to see that they are processes which guide students to learning without confining them to four walls. outdoor activities contribute to the students' ability to gain first-hand experience on the subject being handled, to develop skills to relate between what they learn in school and real life, to observe, to gather data, to reach conclusions and to interpret (Balkan Kıyıcı and Atabek Yiğit, 2010; Ertaş, Şen and Parmaksızoğlu, 2011). In addition to such effects, outdoor activities which ease the implementation of cognitive-acquired behaviours and which enable students to prepare for life (Köse, 2007) also enable students to participate actively, to make research based practices and to learn by understanding and having fun (Şahin and Sağlamer Yazgan, 2013). Outdoor education, which is effective in proving that students have high level skills and that some values have been gained, provide recognition of information about science and technology (Coşkun Keskin and Kaplan, 2012). Outdoor activities also have a positive impact on students' academic success and health and contribute to their being more dynamic and energetic (Ekici, Bayrakdar and Uğur, 2009). Developing students' critical thinking tendencies by developing their attitudes towards lessons is again possible through outdoor educational activities (Ertaş Kılıç and Şen, 2014). Learning activities realized outside the school environment also make very significant contributions to the social life of students. Unforgettable experiences acquired outside the school enable students through reinforcement of learning to become more aware of their responsibilities when they are involved in social life and provide them with the opportunity to realize their theoretical knowledge (Demir, 2007). Outdoor education is also indispensable for students, in terms of knowing the region where they live, doing research and using scientific methods while doing this research (Bozdoğan, Okur and Kasap, 2015). The present study has tried to make use of outdoor education by considering all the positive effects mentioned in developing a solution to problems related with geography. In this study, the most important factor that has led researchers to benefit from out of class education is the necessity of sampling the environment, the characteristics of the place and geography that aims to teach the world from within life (Akınoğlu, 2005). In fact, there are studies conducted in the field that emphasize the necessity of outdoor education in geography education (Köşker and Karabağ, 2012; Karakuş, Aksoy and Gündüz, 2012; Yıldırım and Arıbaş, 2018; Özgen, 2011; Yılmaz, 1995). It is not possible to consider the geography course as separate from the outdoor education since it is a lesson that can be integrated with the principle of being close to life (vitality) adopted in education. As a matter of fact, students approach the subjects that are taught to them with the question "What will we do with this knowledge in our lives? (Dal and

Tatar, 2017). Geography gives the answer to this question from where it is: “You will learn the environment and learn how to solve problems in situ.” This study was needed due to the fact that the success student’s show in their life is related to their ability to apply what they have learned in real life and to use in problem solving (Karakuş, Aksoy and Gündüz, 2012). The aim of this study is to determine the contribution of outdoor education on identifying spatial problems and offering solutions to these problems.

METHOD

Study Group

The study group of this study consists of 27 students studying in their last year at Ondokuzmayıs University, Faculty of Science and Letters, Department of Geography. A trip to Şahinkaya Canyon in Vezirköprü district of Samsun province was organized with these students. The selection of students was based on voluntariness by giving priority to students who had never been to this destination before.

Data Collection Instrument

This study was carried out in accordance with action research, which is one of the qualitative research designs. Action research is a design which includes the practitioner to identify problems related to the application process directly or together with a researcher or to collect and analyze systematic data for understanding and solving an already existing problem (Yıldırım and Şimşek, 2013). The research problem of this study is the case that the students who cannot make observations and evaluations in situ cannot evaluate the existing problems in the dimension of the problem; therefore, they cannot develop realistic solution proposals for spatial problems. In this sense, thinking that it might be a solution to this problem in the teaching process, the process of taking the students to a field trip, finding out the problems related to this land in situ and the assessment of the developed solutions to these problems. It was thought that there were taken to a field trip, the problems were determined on the spot, and the solution suggestions developed for these problems were followed. In order to obtain all this information in a concrete way, student writing / assignments from data collection methods, which are frequently used in action research, were used. Student writings / assignments consist of assignments written within the context of a course or homework including comments and reflections of students. With this data collection method, important data about students' motivation, perceptions and reactions are obtained (Yıldırım and Şimşek, 2013).

RESULTS

When the problems determined by the students are evaluated with content analysis, it is seen that the codes obtained are gathered under 6 themes. These themes are transportation, environmental awareness, contribution to tourism, boat problems, business places, promotion, protection and security. When the problems and codes put the field experts who are in control of Şahinkaya Canyon assess forward in relation to these themes, it is thought that they point to situations, which pose a problem in the real sense. It was found that the problems identified by the students about the field focused on dimensions of difficulty in transportation, canyon protection, garbage disposal, lack of guidance, lack of alternative activities, short tours, one way route, market and toilet, parking lot, infographic signage, lack of restaurants, etc., lack of publicity. Suggestions developed by students about spatial problems are grouped under the themes of transportation, environmental awareness, contribution to tourism, boat problems, business places, publicity, protection and security. Students' solutions focused on municipal vehicle support, double lane road, public awareness, cleanliness, canyon protection, paragliding, bungee jumping, terrace, walking / jogging path, cycling trail, guide, alternative activity, gift shop, accommodation facility, toilet, restaurant etc., camping area, infographic signage, poster / brochure, advertising, local government interest. The students stated that if the problems were solved in such ways, the canyon could be recognized by the masses and could be one of the important values to be gained by tourism.

DISCUSSION AND CONCLUSION

Outdoor education has started to gain more importance in our country from year to year and more studies have been conducted on it. Creating learning environments outside the classroom has become more important by teachers. A great number of teachers consider it necessary for lessons such as social sciences, geography and history to be taught outside the classroom. When Çifçi and Dikmenli (2016) who presented data supporting this view assessed the contribution of outdoor geography education to students with teachers, they found that teachers stated that outdoor education increased the permanence of what is learned, provided learning by doing, experiencing and touching, gave

students general knowledge of culture, developed nature awareness and sensitivity, increased sociability and communication, gave a chance to apply what is learned in daily life and developed the feeling of curiosity. It is also possible to see that there are many studies conducted on the field: (Karapınar, 2017; Okur Berberoğlu ve Uygun, 2013; Akın, 2012; Erentay, 2013; Tatar ve Bağrıyanık, 2012; Köse, 2013; Ertaş, Şen ve Parmaksızoğlu, 2011; Toprakkaya, 2016; Sontay, Tutar ve Karamustafaoglu, 2016; Türkmen, 2015; Yılmaz, 2017; Erten ve Taşçı, 2016; Bozdoğan ve Kavcı, 2016; Öner, 2015; Özçelik ve Akgündüz, 2017; Karabiber, 2016; Bostan Sarıoğlan ve Küçüközer, 2017; Akcan, 2010; Çobanoğlu, Tağrikulu ve Cirit Gül, 2018; Düder, 2012; Çobanoğlu ve Cirit Gül, 2017; Yazıcı ve Çobanoğlu, 2017; Sözer, 2015; Karakaya Akçadağ ve Çobanoğlu, 2018; Aydınoglu, 2017; Bodur, 2015; Erten, 2016; Görgün, 2015, Önal, 2015; Yorulmaz, 2016, ; Yılmaz, 1995; Tomal ve Şenol, 2012).

The education provided to students in the school cannot always be associated with daily life (Ertaş, Şen and Parmaksızoğlu, 2011). Especially the criticisms made by educators on this issue focus on the disconnection between education and real life (Köse, 2007). In this sense, providing students with learning in or near real life facilitates students to relate their daily life with what they learn in school. This is possible through active participation of students in real learning environments. (Tatar and Bağrıyanık, 2012). For this purpose, students should be taken outside the school and they should be given the opportunity to do extracurricular learning, to make observations and to make evaluations in situ. It is the creation of a teaching and learning environment in the form of in-class learning which is essential for outdoor learning. In this sense, outdoor learning activities need to be more included in courses such as geography because the application area of the geography courses is directly natural and human environment. In this sense, students should be given the chance to meet these fields, learn in daily life and be able to use what they learn by teaching geography courses outside the school and students.

Thus, geography courses should be kept out of memorization and should take its place among the more remarkable and important course (Çifçi and Dikmenli, 2016). When the data were evaluated with an integrative view, it was seen that the students could identify and interpret spatial problems as a result of realization of learning and real experiences close to real life. Students, who showed that they are sufficient in order to identify the problems, have offered very reasonable solutions to these problems.

It is thought that Şahinkaya Canyon can be one of the most important destinations of our country as a result of the application of solution suggestions of students by competent authorities. Suggestions that activities such as canoe trips, paragliding, climbing, bungee jumping in accordance with the natural structure of the area will make this area more attractive, determining trekking routes, suggestions such as building a glass-looking terrace, cable car, glass bridge, opening of nature schools, baby breastfeeding rooms, gift shop, restaurants, wooden houses in accordance with the nature for those who want to spend the night, making boats more modern, placing informing signboards, the idea that different places can be seen since the roads different from each other were evaluated by experts and they were interpreted as very important ideas. For this reason, it should be emphasized that the studies to be done by the Ministry of National Education and Higher Education should be given more importance in order to give more place to extracurricular education activities in schools and to encourage students to participate in extracurricular education activities, legal procedures for extracurricular activities to students should be moderated, it is also recommended that teachers should be informed about outdoor education and how to give it. It is thought that experts should be trained to provide outdoor training at each class level from kindergarten to university level, more congresses and symposiums should be conducted on outdoor education, outdoor education and nature education and they should be publicized. Outdoor training centres should be established, and schools should be able to process courses in these centres.

Kaynakça / References

- Akcan, S. (2010). *Sosyal Bilgiler öğretiminde okul dışı çevre eğitimi unsurları (Bilecik ili örneği)*. (Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Akın, F. (2012). *Okul içi ve okul dışı öğrenmelerin öğrenci başarısına etkisi*. (Yüksek lisans tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Akinoğlu, O. (2005). Coğrafya eğitiminin etkililiği ve sorunları. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 12, 77-96.
- Aydınoglu, A. (2017). *Okul dışı aktivitelerle gençlerin akademik başarı, sosyal kaygı, öz güven ve bağ kurabilmeleri arasındaki ilişki ve bu ilişkide mizah algısının aracı rolü*. (Yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Balkan Kıyıcı, F. & Atabek Yiğit, E. (2010). Science education beyond the classroom: A field trip to wind power plant. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2(1), 225-243.

- Bodur, Z. (2015). *Sınıf dışı etkinliklerin güneş sistemi ve ötesi ünitesinde ortaokul yedinci sınıf öğrencilerinin akademik başarıları, bilimsel süreç becerileri ve motivasyonları üzerine etkisi*. (Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Bostan Sarioğlan, A. & Küçüközer, H. (2017). Fen bilgisi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamları ile ilgili görüşlerinin araştırılması. *İnformel Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 1-15.
- Bozdoğan, A. E. & Kavcı, A. (2016). Sınıf dışı öğretim etkinliklerinin ortaokul öğrencilerinin fen bilimleri dersindeki akademik başarılarına etkisi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 13-30.
- Bozdoğan, A. E., Okur, A. & Kasap, G. (2015). Planlı bir alan gezisi için örnek uygulama: Bir fabrikası gezisi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 1-12.
- Coşkun Keskin, S. & Kaplan, E. (2012). Sosyal bilgiler ve tarih eğitiminde okul dışı öğrenme ortamı olarak oyuncak müzeleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(41), 95-115.
- Çifçi, T. & Dikmenli, Y. (2016). Coğrafya öğretmenlerinin okul dışı coğrafya öğretimine ilişkin görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(1), 363-382.
- Çobanoğlu, E. O. & Cirit Gül, A. (2017). İlkokul 4. sınıf müfredatında yer alan cümlelerin öğeleri konusunun sınıf dışı (outdoor) etkinliklerle desteklenerek öğretilmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(9), 521-531.
- Çobanoğlu, E. O., Tağrikulu, P. & Cirit Gül, A. (2018). Games from generation x to generation z. *Universal Journal of Educational Research*, 6(11), 2604-2623.
- Dal, S. & Tatar, N. (2017). Temel Kavramlar. S. Dal & M. Köse (Ed.), *Öğretim İlke Ve Yöntemleri Etkinlik Ve Ders Planı Örnekleriyle Zenginleştirilmiş* içinde (s.1-44). Ankara: Anı yayıncılık.
- Demir, M. K. (2007). Sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi ve sosyal bilgiler derslerinde gözlem gezisi yöntemini uygulama durumları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 5(2), 323-341.
- Düder, Z. S. (2012). *Sınıf dışı okumalarla yabancı dilde kelime öğrenimi*. (Yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Ekici, S., Bayraktar, A. & Uğur, A. O. (2009). Ortaöğretim kurumlarındaki yöneticilerin ve öğrencilerin ders dışı etkinliklere bakış açılarının incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 430-444.
- Erentay, N. (2013). *Okul dışı doğa uygulamalarının 5. sınıf öğrencilerinin fene ilişkin bilgi, bilimsel süreç becerileri ve çevreye yönelik tutumlarına etkisi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya).
- Ergun, M. & Çobanoğlu, E. O. (2017). Okul dışı öğrenme. S. Dal & M. Köse (Ed.), *Öğretim ilke ve yöntemleri etkinlik ve ders planı örnekleriyle zenginleştirilmiş* içinde (s.327-374). Ankara: Anı yayıncılık.
- Ertaş Kılıç, H. & Şen, A. İ. (2014). Okul dışı öğrenme etkinliklerine ve eleştirel düşünmeye dayalı fizik öğretiminin öğrenci tutumlarına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 39(176), 13-30.
- Ertaş, H., Şen, A. İ. & Parmaksızoğlu, A. (2011). The effects of out-of school scientific activities on 9th grade students' relating the unit of energy to daily life. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 5(2), 178-198.
- Erten, Z. (2016). *Fen Bilgisi dersine yönelik okul dışı öğrenme ortamları etkinliklerinin geliştirilmesi ve öğrencilerin bilimsel süreç becerilerine etkisinin değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans tezi, Erzincan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzincan). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Erten, Z. & Taşçı, G. (2016). Fen bilgisi dersine yönelik okul dışı öğrenme ortamları etkinliklerinin geliştirilmesi ve öğrencilerin bilimsel süreç becerilerine etkisinin değerlendirilmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 638-657.
- Eshach, H. (2007). Bridging in-school and out-of-school learning: Formal, non-formal, and informal education. *Journal of science education and technology*, 16(2), 171-190.
- Görgün, A. (2015). *Öğretmen tarafından yapılandırılmış sınıf dışı bilgi ve iletişim teknolojileri etkinliklerinin öğrencilerin dinleme becerileri, güdü ve öz-yeterliliklerine olan etkileri üzerine bir vaka çalışması*. (Doktora tezi, Çukurova Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Karabiber, D. (2016). *Okul öncesi dönem çocuklarının okul dışı etkinliklerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Karadoğan, S. (2016). Eğitimde sınıf-okul dışı öğrenme uygulamaları ve yaşanan sorunlar. R. Aksu, (Ed.). *Türkiye'de eğitim sorunlarına yönelik akademik değerlendirmeler-I* içinde, (s.47-84). Ankara: Maya Akademi Yayıncılık.
- Karakaş Özür, N. & Şahin, S. (2017). Sosyal bilgiler dersinde sınıf dışı etkinliklerin öğrenci başarısına etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 18(3), 324-347.
- Karakaya Akçadağ, Ç. & Çobanoğlu, E. O. (2018). "İnsan ve Çevre" ünitesi için sınıf dışı öğretim uygulamasının çevre okuryazarlığı üzerine etkisi. *İnformel Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 1-23.
- Karakuş, U., Aksoy, B. & Gündüz, İ. (2012). Dokuzuncu sınıf coğrafya derslerinde ders dışı etkinliklerin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2), 489-513.
- Karapınar, B. (2017). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının doğa eğitimi hakkında metaforik algıları*. (Yüksek lisans tezi, Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Köse, E. (2007). İlköğretim öğrencilerinin ders dışı etkinliklerini tercih etme nedenleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 46-61.

- Köse, E. (2013). Eğitim kurumlarında gerçekleştirilen ders dışı etkinliklerin sınıflandırılmasına yönelik bir öneri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(2), 336-353.
- Köşker, N. & Karabağ, S. (2012). Coğrafya eğitiminde yer temelli öğretim yaklaşımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 16(3), 123-137.
- Okur Berberoğlu, E. & Uygun, S. (2013). Sınıf dışı eğitimin dünyadaki ve Türkiye'deki gelişiminin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 32-42.
- Önal, M. (2015). *Uzaktan konuşma: sınıf dışı çalışmaları teşvik etme*. (Yüksek lisans tezi, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Öner, G. (2015). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 'okul dışı tarih öğretimi'ne ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Türk Tarih Eğitimi Dergisi*, 4(1), 89-121.
- Özçelik, A. & Akgündüz, D. (2017). Üstün/özel yetenekli öğrencilerle yapılan okul dışı STEM eğitiminin değerlendirilmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 334-351.
- Özgen, N. (2011). Fiziki coğrafya dersi öğretim metoduna farklı bir yaklaşım: gezi-gözlem destekli öğretim. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 23, 373-388.
- Palmberg, I. E. & Kuru, J. (2000). Outdoor activities as a basis for environmental responsibility. *The Journal of Environmental Education*, 31(4), 32-36.
- Salmi, H. (1993). *Science centre education, motivation and learning in informal education*. (Doctoral dissertation, Helsinki University, Department of Teacher Education, Helsinki). <https://eric.ed.gov/?id=ED363613> adresinden edinilmiştir.
- Saraç, H. (2017). Türkiye'de okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin yapılan araştırmalar: içerik analizi çalışması. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 60-81.
- Sontay, G., Tutar, M. & Karamustafaoğlu, O. (2016). Okul dışı öğrenme ortamları ile fen öğretimi" hakkında öğrenci görüşleri: Planetaryum gezisi. *İnformal Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 1-24.
- Sözer, Y. (2015). *Sınıf içi öğrenmeleri destekleyen okul dışı aktif öğrenmeler: bir meta-sentez çalışması*. (Doktora tezi, Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Şahin, F. & Sağlamer Yazgan, B. (2013). Araştırmaya dayalı sınıf dışı laboratuvar etkinliklerinin öğrencilerin akademik başarısına etkisi. *Sakarya University Journal of Education*, 3(3), 107-122.
- Tatar, N. & Bağrıyanık, K. E. (2012). Opinions of Science and Technology Teachers about Outdoor Education. *İlköğretim Online*, 11(4), 883-896.
- TDK (2019). Okul kelimesinin tanımı. 27 Haziran 2019 tarihinde <http://sozluk.gov.tr/>, adresinden edinilmiştir.
- Tokcan, (2015). Okul dışı sosyal bilgiler öğretimi ve öğrenme teorileri. A. Şimşek & S. Kaymakçı (Ed.), *Okul Dışı Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (s. 15-41). Ankara: Pegem Akademi.
- Tomal, N. & Şenol, E. (2012) *Lise Coğrafya Öğretiminde Eğitim Amaçlı Gezilerin Uygulanabilirliği*. Samsun: Etüt Yayınları.
- Toprakkaya, İ. M. (2016). 55-72 aylık çocuklara dış alanda uygulanan sorgulama tabanlı bilim etkinliklerinin bilimsel süreç becerilerine etkisinin incelenmesi. (Yüksek lisans tezi, Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Türkmen, H. (2010). İnformal (sınıf dışı) fen bilgisi eğitimine tarihsel bakış ve eğitimimize entegrasyonu. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(39), 46-59.
- Türkmen, H. (2015). İlkokul öğretmenlerin sınıf dışı ortamlardaki fen öğretimine bakış açıları. *Journal of European Education*, 5(2), 47-55.
- Yazıcı, T. & Çobanoğlu, E. O. (2017). Türkiye'de sınıf dışı eğitim ve tarihsel kökenleri. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(9), 385-401.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (9. Genişletilmiş Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, T. ve Arıbaş, K. (2018) Coğrafya öğretiminde gezi gözlem yöntemi: örnek bir rota çalışması. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (37), 16-29.
- Yılmaz, C. (1995) Coğrafya Eğitiminde Arazi Tatbikatlarının Önemi ve Bir Uygulama Örneği, *OMÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, (10), 287-307.
- Yılmaz, S. (2017). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5 yaş grubu çocukların biyofilisinin ve çocuklar ile annelerinin açık alan tercihlerinin araştırılması*. (Doktora tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Yorulmaz, E. (2016). *Sosyal Bilgiler dersi kapsamında okul dışı çevrelerin kullanımı: Çorum yatılı arkeoloji müzesinde bir gün*. (Yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.